

På Mjøsstranda

*Johan Hagebakken med en del av ametysten.
Johan Hagebakken with some of the amethyst specimens.*

Under arbeidet med Gjøvik Olympiske Fjellhall har medlemmer av Gjøvik og Omland Geologiforening arbeidet med å sikre mineralskatene i fjellet for framtida. En viktig jobb er utført. De fineste steinprøvene med ametystkrystaller er det kanskje Johan og særlig sønnen Jan Morten Hagebakken som har tatt hand om. Men mye fint står nok hjemme hos andre også. I dag er det ingen på offisielt foreningshold som har den fulle oversikt.

Etterat krystallgruppene ved møysommelig arbeid har blitt befridd for besværlig og nesten steinhard leire framstår de nå som attraktive 250 millioner år gamle naturdokumenter fra skapelsen av Gjøvikområdet. En vakker vinterdag av det gamle slaget nede ved Hunton-tomta. Sprakende sol, mye snø men litt kald nordtrekk som suger varmen ut av fingrene til fotografen. I bakgrunnen bakser den trofaste Mjøsferja litt i nyisen. Sjøl har vi vasset i halvmeterhøg løssnø i fotefarene etter Johan Hage-

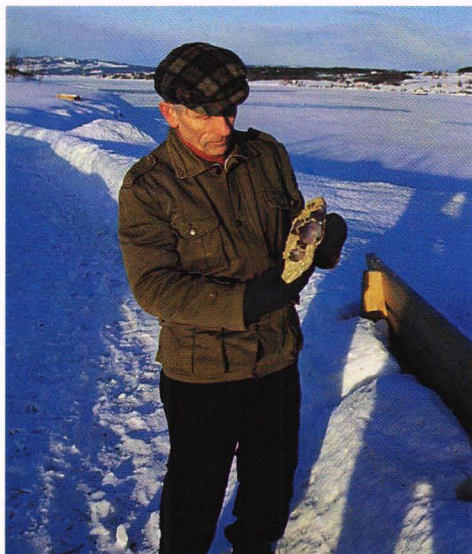
bakken. Det var trygt, for den karen har vært ute en vinterdag før.

Jeg ville gjerne hit ned, sier Johan, for det var heromkring de første ametystene fra Fjellhallen dukket opp. Om en kan bruke et slikt uttrykk da. De fikk jo skyss hit, riktig staselig skyss, lastebiler og dumpere. Det kom i titusentonnevis.

Ametyst?

Nei, gråstein. - Et lass hvert fjerde minutt på det verste. Det gikk sannelig unna.

Og dere bare sto og plukket ut de fine krys-

*Johan Hagebakken med en av godstoffene
Johan Hagebakken with one of the better
ones*

tallene etterhvert som de ble "levert"?

Jo, - det høres enkelt og greit ut, men med den farten det var på dette anlegget så var det ikke mye vi fikk gjort. Men en og annen blokk med krystaller fikk vi dratt unna. Vi var avhengige av å få tatt vare på større steiner med hulrom for det er der krystallene har fått utvikle seg. Slikt som satt i overflata på steinen var sjølsagt helt rasert etter handteringa ved sprengning og transport.

Hvordan kom du over dette, var det tilfeldig?

Nei, dette hadde vi i Gjøvik og Omland Geologiforening forutsett i lang tid. Der har jeg vært med siden starten og vi har ganske god kjenskap til geologien i området. Vi har funnet litt av samme slaget tidligere, men mindre krystaller. Da det var drift i steinbruddet på Nygård ble det blitt funnet en del. Men der har det vært stille noen år nå. Det var fint det ble litt å finne igjen.

Og nå ligger det gravd ned under plenene på den nye fine Mjøsstranda i Gjøvik?

Ja, slik er det. Og der ligger de trygt. Kan-

skje det går nye 250-millioner år til neste gang de ser dagens lys.

Burde dette ha vært tatt bedre vare på av utbyggerne?

Jo, det kan en vel si, men de skulle jo ha bygd hallen i en fart, og har vel lite tanker om slikt som å ta vare på noen skarve ametystkrystaller. Her skulle settes rekorder både på størrelse og fart, og det klarte de jo. Hallen har blitt riktig fin den.

Men er ikke disse fine kvartskrystallene og rekorder på sitt vis. De er vel verdt en masse penger?

Ametystene fra Gjøvikhallen er rekorder på størrelse og skjønnhet, verdenrekord i Oppland får vi vel si. Du skal ikke lenger enn til Stange for å finne like fine. Og denne rødilla kvartsen er svært vanlig rundt omkring i verden. For en tusenlapp får du et oljefat fullt med brasilianske ametystkrystallgrupper.

Så du har ikke blitt rik på dette?

Nei, tenker du i kroner så er jeg akkurat der jeg var før dette kom fram, men se her så skjønner vel alle at vi føler oss rike når vi har slikt i mineralsamlinga vår.

Hva skal du gjøre med steinen?

På et tidlig tidspunkt i fjellhallutbygninga så var det store planer om en geologiutstilling inne i hallen med fine innvendig belyste monterer i fjellveggen. Dette synes sjølsagt vi i geologiforeninga var fine saker og vi var med på forberedelsene for å få til noe her. Det var visst bevilget penger også, - en halv million, hørte jeg. Men noe må ha skjedd, for det ble stille om dette og alt som ble igjen av de store planene var mamutten som nå står parkert inne i fjellet. Den er fin nok den, men det er ikke vårt valg. Mamutter har jo ikke noe inne i et fjell å gjøre? Et dårlig bytte om en tenker på at vi her kunne ha fått vist hele distriktets geologi i sitt rette miljø. Vi i foreninga og andre steinsamlere i Oppland skulle såvisst ha bidratt med vårt, - uten vederlag!

Tips: (Ametystene vil bli å beundre hos Bjørns Stein og Gips i Storgata i Gjøvik.)

At the shore of Lake Mjøsa

*One crystal-group on the table is better than ten below the ground.
En krystallgruppe på bordet er bedre en ti under bakken*

It is a beautiful winter's day of the good old fashioned kind down at the Hunton-place. A sun shining brightly, lot's of snow, but just a little too much northern wind threatens too freeze the fingers of the photographer. In the distance works the Mjøsa ferry herself through a thin layer of ice. We ourselves just waded through halve meter high snow in the footsteps of Johann Hagebakken. Which was safe, because the guy had been out in the snow a good couple of times before.

I wanted to come down to this place, says Johan, because it was somewhere here the first amethysts from the mountain-hall popped up.

If you don't mind me putting it that way. They were of course first transported to this place, a real nice transport, in large trucks and then dumped. They came in loads of several ten-thousands of tons.

Amethysts?

No, rock. - One load every fourth minute at least. It was incredible.

And you just stood there and picked up the nice crystals after they had been delivered.

Yep, -it may sound just a little bit too easy, but with the speed they were working, there wasn't much else we could do. Every now and then we managed to get hold of one or two blocks with crystals. We had to try to get the bigger blocks with cavities in which the crystals had grown. The crystals at the surface of the rocks were of course completely destroyed because of the blasting and the transport.

How did you discover this, was it a coincidence?

No, we from the Gjøvik and Surroundings Geological Society had foreseen this. I have been a member from the beginning and we have a good knowledge of the local

geology. In the past we already found amethyst in smaller crystals. In a rock-quarry near Nygård there has been found quite a lot, but the last couple of years there have been no more finds. It is good finally some more showed up.

And now is the rest of the amethyst buried under the fine new Mjøsa-beach in Gjøvik? Yes, that is how it is. And they are perfectly safe there. Maybe another 250-million year will pass before they will see the daylight again.

Should the builders have taken more care of the crystals?

Yep, one could say that, but they were supposed to build the hall at full speed, and we cannot expect them to think of some stupid amethyst crystals. They were supposed to set a record, both as far as size and as speed was concerned, and they managed. The hall has become really nice.

But aren't these fine amethyst crystals a record in their own respect. They must be worth quite a lot of money?

The amethysts from the Gjøvik-hall are certainly a record as far as size and beauty are concerned, a world-record for the Oppland province you might say. But you don't have to go further than Stange in the Hedmark province to find amethyst of comparable quality. And this purple coloured quartz occurs abundantly at many pla-

ces on earth. For 150 U.S. Dollars you can buy a barrel with Brazilian amethyst specimens.

So you didn't become rich?

No, if you think in terms of money I am just as far as I was before, but looking at these crystals everybody will understand I feel myself much richer with these crystals in my mineral collection.

What will you do with the crystals?

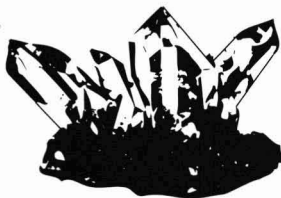
At an early stage during the construction of the mountain-hall there existed big plans to make an exposition inside the hall, in the walls with lighting from inside. We from the geological society considered this to be an excellent plan, and we participated in the preparations. We were promised some financial support too, -70.000 U.S. Dollars, I was told. But there must have gone something wrong, because we haven't heard from the responsible persons anymore, and all that remains of the big plans is the mammoth parked inside the hall. It is no doubt a nice mammoth, but that wasn't our plan. Mammoths have absolutely nothing to do with the inside of a mountain! It is a bad alternative, if you realize we could have shown the geology of the whole district in its proper environment.

I certainly would have contributed with specimens from my collection, - without asking for fee of any kind!

NORSK STEINSENTER

STRANDGATEN, 4950 RISØR. TLF. 37 15 00 96 FAX: 37 15 20 22

SMYKKEFATNINGER EKTE
OG UEKTE
CABOCHONER OG TROMLET
STEIN I MANGE TYPER OG
STØRRELSER
FERDIGE SMYKKER
GAVEARTIKLER
KLEBERSTEINARTIKLER
ETC, ETC.
ENGROS

VI SENDER
OVER HELE LANDET

STEINSLIPERUTSTYR
GEOLOGIVERKTØY
UV-LAMPER
FOLDEESKER
VERKTØY
RÅSTEIN
BØKER
TROMLEMASKINER
ETC, ETC.
DETALJ